

Nekteri kmetovalci, ki imajo dosti senožeti pa malo pašnikov, redijo krave do žetve v hlevu; to počivanje v zaprtem prostoru kravam in telicam (junicam) več škoduje, nego če bi jih rabili za laža dela.

Telice rejene v hlevu ostanejo vedno šibkih kosti, splah se jim život ne razvija pravilno kakor na paši, kjer se zadosti sprehodijo. Tudi škoduje kravam, če vedno stoje v hlevu; posebno za breje krave je to prav slabo.

Vsakdor je že to zapazil, da imajo take krave slabe, pokvarjene noge, ves život jim je mehkužen, in ravno taka so njih teleta. Telice se v hlevu krmljene hitro debelijo, goniti se pa nečejo in tudi nerade ostanejo breje. Vse drugače bi si pa krave in telice utrdile svoj život, ako bi ne stale vedno v hlevu pri polnih jasljih, ampak se dobro krmile in vsak drugi ali tretji dan nekoliko za lahka dela vprezale. Večinoma redijo tudi taki kmetovalci, ki pridelujejo dosti sena, v hlevu bike, ki skoraj celo leto ne pridejo na pašnike; a tak bik ne bo nikdar prida, ker je ves omehkužen; teleta njegova so tudi slabotna, in to ne škoduje samo kmetu, ki tako ravna, ampak celi srenji in splošni živinoreji. Mlad bik se mora vedno zunaj sprehajati ali po pašnikih, ali pa tudi po njivah v prav lahko delo vprežen, kar mu prav nič ne škoduje, ampak bolj koristi, kakor če neprestano tiči v hlevu. Katere krave se lahko brez skrbi vprezajo, presodil si bode vsak sam. Breje krave v 6. mesecu niso za vprego, rabijo se za to delo le krave breje od prvega do 5. meseca. Krava, kadar je storila, naj se 4 tedne ne vprega in 3 mesece prej tudi ne. — Včasih pa pride največ dela, a kmetovalec nema dosti delavne živine; kako si bode sedaj pomagal? Vsak, kdor hoče krave za vprego rabiti, mora na to paziti, da se vse krave v tistem času ote- lijo, kedar je najmanj dela, na primer pred veliko nočjo marcija meseca. Vse to je kmetovalcu mogoče.

Kdor hoče torej krave za vprego rabiti, naj si toliko volov redi, za kolikor ima celo leto dosti opravila, da mu ne stoje po več tednov brez dela pri jasljih. S kravami naj dela le vsak drugi dan in še takrat ne težkih, ampak le lahka opravila. Veči posestnik ali kmetovalec naj jih uporablja le za spomladanjsko setev, potem ob žetvi, ajdovi in jesenski setvi; tako mu ne bode potreba mnogo drage delavne živine rediti, ampak le toliko, kolikor je potrebuje, da si jo celo leto vprega.

Kaj storiti z drevjem, ki ga je sneg poškodoval.

Sneg, ki ga je letos sem ter tja uže na debelo padlo, poškodoval je, kakor nam gospodarji tožijo, veliko drevja.

Kaj storiti, da se škoda kolikor mogoče zmanjša?

1. Na drevesih, na katerih so večje ali manjše veje popolnoma odtrgane, morajo se rane s kakim ostrim orodjem dobro ogladiti in s smolo ali z dreves-

nim voskom tako dobro zamazati, da zrak ne more do rane, in potem še dobro ovezati. Take veje pa, katere so sicer od debla odtrgane, vendar se jih še velik del drži debla, morajo se prav varčno spet k deblu tako privezati, kakor so bile prej, in rana se mora tako obezati, hakor pri cepljenji.

2. Ona drevesa pa, na katerih je več vejic samo poškodovanih in ne od debla odtrganih, morajo se lepo obrezati, kakor se to večkrat zgodi, kedar hočemo kako drevo omladiti.

3. Če se prav dobro napravi to, kar smo zdaj omenili, in če se ravno mnogo vejic in celó vrh odreže, vendar se še mnogokrat zgodi, če je namreč deblo nepoškodovano, da drevo spet lepo krono in lep vrh dobi in kasneje gospodarju mnogo koristi.

4. Dobro je znano, da so celó velika drevesa, katera so bila s korenino izdrta, ali celó do zemlje pripognena, prav lepo rasla in rodila, če so se spet prav varčno vzdignila in dobro uravnala; in zatorej tudi priporočamo, naj naši gospodarji tudi to poskusijo, predno posekajo drevesa celo za drva. Ker se vendar izkoreninjena drevesa v zmrzli zemlji ne morejo lahko okopati, naj se s tem delom počaka do tedaj, kedar bo zemlja spet tala, in do tistega časa naj se korenje dobro pokrije s prstjo in slamo, da ne pozebe in se ne posuši.

Gospodarske novice.

* Pri premovanji goveje živine na Bohinjski Bistrici dobili so premije za plemenske bike: Tomaž Odar iz Stare Fužine 30 gld., Andrej Preželj iz Lepence 25 gld., Simon Rozman iz Raven 20 gld., Janez Mencinger z Bohinjske Bistrice 15 gld. — Za telice: Janez Mesar diplomo priznanja, Jože Sodja z Bohinjske Bistrice 20 gld., Jože Cesar iz Jereke 15 gld., Simon Stare s Koprivnika 10 gld., Andrej Stare iz Bitenj 10 gld., Jakob Jenško iz Nomena 10 gld., Jože Ravnik iz Ravnega 10 gld., Andrej Schiller z Bohinjske Bistrice 10 gld. — Za krave: Rihard Schrey iz Zagorice 20 gld., Jakob Ravnik iz Raven 15 gld., Valentin Arh iz Črešnjice 15 gld., Matej Belec z Bohinjske Bistrice 10 gld., Margareta Ravnik z Bohinjske Bistrice. Gg. Janez Mesar in Rihard Schrey odpovedala sta se prisojenima premijama ter zato dobila diplomo priznanja.

* Kako skrbé za kmeta pri nas in kako na Ogerskem. Ogerska vlada je uže davno izprevidela, da bode deželna le tedaj napredovala gmotno, ako podpirajo kmetijstvo. Iz tega razloga porabijo na Ogerskem vsako leto veliko milijonov goldinarjev za povzdigo kmetijstva, in korist takega dejanja se je očividno pokazala na deželni razstavi v Budapešti l. 1885. Ravnokar pa beremo po časnikih, da je ogerski naučni minister Trefort ukazal, da morajo vse učiteljske pripravnice (po vinorodnih pokrajinah) narediti po 1—2 orali velike trtnice za vzgojo in cepljenje ameriških trt, da se morejo pripravniki o tej reči popolnoma praktično poučiti. No, in pri nas! Pri nas na Dolenjskem pa trte

usihajo vsled trtne uši, a ljubljanski pripravniki vedo komaj, da so ameriške trte na svetu. Dobro bi bilo, ko bi naši poslanci kedaj rekli resno besedo o tej stvari.

* Vinska letina na Štajarskem ni tako ugodna, kakor so se nadejali. Veliko grozdja je še trdega, in po nekod bodo dvakrat brali, najprej dozorelo, potem pa slabeje, še trdo grozdje. V Dravinski dolini prodajajo novo vino po 15 gld. polovnjak. V Mariboru se plačuje hektoliter muškatelca, ki ima 16°/_o, po 20 gld., z 18° po 22, z 20° po 24 gld.

Podučne stvari.

Nasledki „šnopsa“.

(Dalje.)

Plahtač.

Marsikateri čitatelj „Novic“ je morda uže radoveden kèdo in kaj bil je prav za prav ta Plahtač. — Evo vam ga! Po rodu bil je sin priprostih selskih starišev iz vasi „Predgorja“. Imel je še dva brateca (med njima bil je on srednji po starosti) in pa tri sestrice. Pri krstu imenovali so ga za Friceta. Stariši njegovi niso bili ravno imoviti, a tudi posebnega pomanjkanja jim trpeti ni bilo; bili so pa dobri in pošteni kristjani. Ker je bil Frice nadarjen in je domačo šolo dobro dovršil, sklenil ga je očetov brat Anton, precej imoviti trgovec v mestu Z... k sebi vzeti in ga dalje šolati. Deček se je tega zelo veselil in tudi oče njegov bil je s tem popolno zadovoljen tem bolj, ker bil je brat njegov, trgovec Anton, uže precej v letih in brez lastnih otrok. Zadnji razred ljudske šole dovršil je Frice v mestu Z... s prav dobrim vspehom. Stric dal mu je potem popolno na prosto voljo, da prestopi v gimnazijo ali pa v realko; Frice izvoli si poslednjo, kar bilo je tudi stricu prav po volji. Mislil si je, saj bode fante tako enkrat moj naslednik, naj se uči teh ali onih predmetov, je pač vse jedno; le na tem je ležeče, da se za trgovski stan kaj prida koristnega priuči. Iz početka se je Frice tudi v srednji šoli (realki) dobro učil, a kolikor bolj je v višje razrede prehajal, tembolj je pojemala njegova pridnost pri učenju; v petem razredu je pa konec šolskega leta uže kljuko dobil. In — realko je s tem tadi na kol obesil. Na realki je po upljivu nekega brezbožnega realističnega profesorja prišel Frice tudi ob vse versko prepričanje in strah božji, kar je pa pred svojim dobrim stricem Antonom znal vedno kaj dobro prikrivati. Zato, ker je stric mislil, kakor ga je Frice vedno slepil, da je realka pretežavna zauj, dal ga je še par let v trgovsko šolo, kar mu ni bilo ravno težavno, ker se je ta šola tudi v mestu Z... nahajala. Še srednjim vspehom je tudi tó dognal. In s tem so Friceta Plahtača šole pri kraju. Ko je Frice šolo, v šolskih klopeh, površno dognal, sprejel ga je stric Anton v svojo štacuno, da bi se tú v trgovstvu tudi praktično izvežbal. Frice pa je ravno tega-le trenutka uže kaj težko pričakoval. Mislil si je, no, sedaj bom pa

tudi jaz počasi gospod postal; pripomoček zato se mi je uže ponudil. — Frice, kateremu je bil brezverski profesor na realki versko čut in vso vest zadušil, prelevil se je bil v pravega hinavca in svetohlinca. Od začetka vedil in obnašal se je, osobito ob navzočnosti stričevi, kaj natančno in točno pri vsem, česar koli se je lotil delati. Skupljeni denar za blago je slednji dan stricu od prvega do zadnjega krajcerja odrajtaval, a ljudem pa dobro ter pošteno mero in vago dajal, kakor bil mu je to dobri stric pokazal in naročil. Tem načinom si je Frice prav kmalu pridobil popolno zaupanje strica svojega in ljudi, ki so v štacuno kupovat hodili. Ni se bilo čuditi, da mu je dobri stric Anton čemdalje, tem prostejo roko puščal, ker mislil je, da je in bode njegov stričnik Frice tudi ob njegovi odsotnosti ravno tako vesten, pošten, a varal se je hudo. Večkrat je šel stric po svojih opravkih z doma; ob takih prilikah ni se ravno redkokrat pripetilo, da je po celi teden in tudi še več izostal. Ob takih trenutkih bil je Frice pravi neomejeni gospodar v stricevi štacuni; delal je, kar je ravno sam hotel. Ljudem je kaj pridno blago prodajal, pri tem pa strica in kupovalce na tak način sleparil, da mu ni bilo lahko na sled priti. Ljudem dajal je bolj pičlo mero in vago, kar vse so pa po v štacuni navadnem in določenem kupu pošteno plačevali; kar je pri tem pridobil spremljal je sproti sam za-se na stran. Pa pri tem ni ostalo. Pričel jo tudi od stričevega denarja polagoma skrivaj jemati in krasti, se ve, da tako in v takej meri, da mu stric ni mogel čin očitati, tem manj, ker je mislil da Frice pošten in vesten človek, kakoršnega se mu vedno na oko kaže.

Kot študent, bil je pri stricu z vsem dobro pre-skrbljen in zatega voljo tudi z denarom nič opraviti imel ni, ter mu tudi prilike bilo ni, v kako posebno družbo zahajati, kjer bi bil denar potreboval.

Omeniti mi je še, da je stric Anton Fricetu na mesec tudi uže po nekoliko plačila v gotovem denarju dajal, da bodé bolj priden. Ko je tako nekoliko prislužnega, a še več pa uže prisleparjenega denarja v lastnem žepu čutil, zbuvalo se mu je vedno večje hrepenenje in želja, kmalu si veliko denarja pridobiti. Kolikor bolj se je pa v njem ta iškarijotova strast zbujevala, v toliko večji meri je tudi pred njim stričeva gotovina na skrivnem trpela. Stric je uže tako-le sam precej dobro zapazil, da mu štacuna nikakor več onega dobička ne donaša, nego ga mu je še pred par leti, kar je tudi Fricetu večkrat omenjal. Pa Frice si iz tega prav čisto nič storil ni; zvita buča je vedel vselej strica svojega z namazanim jezikom popolno preslepiti in za nos voditi.

Konec tretjega leta, kar je bil Fric pri stricu kot praktičen trgovski učenec v štacuni, zbrala se je v okolici mesta Z... precej močna banda tatov-roparjev. Ti vrage pokradli so uže tu in tam pomenljive svote v denarju in blagu marljivim ljudem.

Stric Anton imel je za prejeto blago celih 1000 gld. po pošti odposlati. Nekega dné ta denar pripravi, a ga